

Priredio: Darko JERKOVIĆ

// HRVATSKA U UNIJI: USPJEŠNO PRVO EUROPSKO DESETLJEĆE //

MARATON ZAVRŠEN SPRINTOM

ZNANSTVENA MONOGRAFIJA: DESET GODINA REPUBLIKE HRVATSKE KAO ČLANICE EU-a: STANJE I PERSPEKTIVE

Republika Hrvatska je 2013. godine ostvarila svoj dugogodišnji ključni gospodarski, politički i društveni cilj te postala punopravna članica Europske unije. Uključivanjem u europsku obitelj pred Republiku Hrvatsku stavljene su brojne prilike i mogućnosti čije efikasno iskorištavanje može potencijalno rezultirati velikim dugoročnim koristima. Pritom je potrebno istaknuti sudjelovanje na europskom unutarnjem tržištu, prilike za napredak i razvoj koje se pružaju iz kohezijskih instrumenata, uvjete mira, slobode, sigurnosti i pravde, trgovinske odnose te niz ostalih gospodarskih, političkih i društvenih aspekata punopravnog članstva. Međutim, kontinuirano se postavlja pitanje uspješnosti u iskorištavanju pruženih prilika. Odgovor na to pitanje i nepostojanje konsenzusa uže i šire javnosti o dosadašnjim učincima članstva u EU-u na razvoj hrvatskoga gospodarstva motivirali su urednike znanstvene uredničke knjige "Deset godina Republike Hrvatske kao članice EU-a: stanje i perspektive" na pokušaj utvrđivanja stvarnog stanja te identifikaciju izazova i perspektiva s kojima će se Republika Hrvatska suočiti u godinama koje slijede. Posebnu vrijednost te znanstvene monografije čine doprinosi suradnika koji su aktivno sudjelovali u nekim od najvažnijih etapa hrvatskog napredovanja u europskim integracijskim procesima. Znanstvenu uredničku knjigu izdao je Ekonomski fakultet Sveučilišta u Rijeci, a pripremili su je doc. dr. sc. Marko Tomljanović i prof. dr. sc. Alen Host.

PROMJENE I PRILAGODBE

Razmatranja u sklopu znanstvene uredničke knjige nastavljaju se poglavljem "Put Republike Hrvatske prema euru". Naime, Republika Hrvatska je 2023. godine zaokružila svoj integracijski put, pri čemu je kao jedno od najvažnijih dostignuća identificirano uvođenje zajedničke valute, tj. eura. U procesu prihvatanja eura Republika Hrvatska suočila se sa složenim zahtjevima ostvarivanja kriterija nominalne i realne konvergencije. Uspješnost implementacije navedenih kriterija u nacionalno gospodarstvo te stvaranje temelja za pokretanja slojevitih i složenih strukturnih promjena uvelike će determinirati buduće učinke zajedničke valute na hrvatsko gospodarstvo. Usporedno s uvođenjem eura početak 2023. godine obilježen

PROF. DR. SC. ALEN HOST

DOC. DR. SC. MARKO TOMLIJANOVIĆ

Analizirajući razdoblje hrvatskoga članstva u EU-u, moguće je zaključiti da je najveći utjecaj na razvoj hrvatskoga gospodarstva imala strategija EUROPA 2020...

je i uključivanjem Republike Hrvatske u šengenski prostor, čime je napravljen velik korak prema daljnjoj afirmaciji četiri tržišnih sloboda i uključivanju Republike Hrvatske u europsko područje "bez granica". Poglavlje znanstvene monografije pod naslovom "Deset godina sudjelovanja Republike Hrvatske u regionalnoj politici EU-a" pruža pregled učinaka sudjelovanja Republike Hrvatske u europskoj regionalnoj politici. Naime, regionalna politika i europski strukturni investicijski fondovi (ESIF), uz zajedničku valutu, jedan su od najvećih simbola EU-a i ukupne europske integracije, kao i jedan od najvažnijih motiva uključivanja novih zemalja članica u "europsku obitelj". Razmatranja u tome poglavlju orijentirana su na sintezu najvažnijih učinaka iskorištavanja ESIF-a i ostalih dostupnih instrumenata pomoći sa strane hrvatskih građana, poslovnih i javnih subjekata te ostalih dionika šire društvene zajednice. Također su prezentirani najvažniji segmenti financijske perspektive 2021. - 2027. godine, koja pred hrvatsko gospodarstvo stavlja velike prilike i izazove u kontekstu ostvarivanja rasta, oporavka i razvijanja otpornosti. U procesu uključivanja u Europsku uniju Republika Hrvatska najveće je napore uložila u prilagodbu vlastitog zakonodavnog sustava pravnoj stečevini EU-a prihvaćanjem sadržaja 35 poglavlja europskoga zakonodavstva. Zakonodavni sustav EU-a, a time i Republike Hrvatske, dinamični je entitet uvelike osjetljiv na globalna kretanja i promjene u gospodarskim, političkim i društvenim paradigmatima, što zahtijeva kontinuirane promjene i prilagodbe. Poglavlje znanstvene monografije "Pledoaje o deset godina građanskog pravosuđenja: normativni optimizam, borba sa statistikom i digitalni iskorak" prezentira najvažnije promjene hrvatskoga zakonodavstva u kontekstu deset godina članstva u EU-u. Pritom je najveći naglasak stavljen na identifikaciju ključnih izazova i perspektiva s kojima se europski i hrvatski zakonodavni sustavi susreću u situaciji novih trendova, prvenstveno obilježenih procesima digitalne transformacije.

RAZVOJNE STRATEGIJE

Cjelokupni tržišni sustav EU-a počiva na ostvarenju četiri tržišnih sloboda, među kojima posebno mjesto zauzima sloboda kretanja radnika. Navedena sloboda podrazumijeva jednak tretman radnika u ostalim zemljama članicama EU-a, što je posljednjih godina znatan čimbenik migracija hrvatskih radnika u ostale zemlje članice EU-a. Poglavlje pod naslovom "Europsko tržište rada i integracija Republike Hrvatske" analizira ključne trendove hrvatskoga tržišta rada u kontekstu članstva u EU-u te određuje najvažnije izazove i perspektive s kojima se ono suočava u situaciji dinamičnih globalnih promjena. Naslov osmoga poglavlja ove znanstvene monografije je "Prijelaz na EU-u i turistič-

izam u Hrvatskoj", u njemu su prezentirani najvažniji trendovi hrvatskog turizma u posljednjih deset godina. S obzirom na visoku orijentiranost hrvatskog gospodarstva na turističke aktivnosti, uza sve prednosti i nedostatke takvog pristupa, jako je važno u sljedećem razdoblju razviti koncepte osiguravanja njegova napretka i dugoročne održivosti. Europska unija u posljednjih trideset godina fokus svojega djelovanja stavila na ostvarenje dugoročnog gospodarskog rasta i konkurentnosti temeljenih na pametnim izvorima, pri čemu je najveći naglasak na ulaganjima u istraživanje i razvoj, obrazovanje i njihove proizvode. U skladu s odabranim razvojnim usmjerenjem, realizacija ciljeva usmjerena je različitim razvojnim strategijama - od početaka, u ranim 2000-im godinama, kada su se razvojni ciljevi ostvarivali u kontekstu Lisabonske strategije, preko razdoblja od 2010. do 2020. godine, kada je razvoj počivao na prioritetima strategije EUROPA 2020, pa sve do 2023. godine, kada se potpuno afirmiraju odredbe Europskog zelenog plana. Analizirajući razdoblje hrvatskoga članstva u EU-u, moguće je zaključiti da je najveći utjecaj na razvoj hrvatskoga gospodarstva imala strategija EUROPA 2020. Stoga poglavlje "Europske razvojne strategije i Republika Hrvatska - na putu prema održivom razvoju" prikazuje najvažnija ostvarenja Republike Hrvatske u tranziciji prema ekonomiji znanja.

FINANCIRANJE PRIORITETA

Kao logičan nastavak razmatranja te tematike, znanstvena se monografija nastavlja poglavljem pod naslovom "Zelena ekonomija i održivi razvoj u Hrvatskoj: koncepti, strategije i financiranje - jesmo li stigli?", gdje je pružena sinteza transformacije hrvatskoga gospodarstva u skladu s konceptima zelene ekonomije i održivog razvoja. Pritom je najveći naglasak stavljen na mogućnosti financiranja navedenih prioriteta na nacionalnoj i europskoj razini. Kao što je već navedeno, budući razvoj Europske unije, a time i Republike Hrvatske, u sljedećem će razdoblju biti uvelike određen prioritetima Europskog zelenog plana, čiji je cilj ostvariti da EU postane potpuno energetska neovisno i klimatski neutralno gospodarstvo do 2050. godine. Pritom je potrebno staviti naglasak na trendove u okviru energetske politike i promjene u tome sektoru koje su se u Republici Hrvatskoj dogodile u posljednjih deset godina. Navedene spoznaje sintetizirane su u poglavlju "Evolucija elektroenergetskog sustava Republike Hrvatske". Znanstvena urednička knjiga "Deset godina Republike Hrvatske kao članice EU-a: stanje i perspektive" nastala je kao "proizvod" projekta Jean Monnet Chair: EU business policies and contemporary challenges of European integration, koji se na Ekonomskom fakultetu Sveučilišta u Rijeci provodi od 2022. godine. ■

Jean Monnet Chair

● Cilj Katedre jest unaprijediti znanja studenata o tematikama povezanim s EU integracijom, prvenstveno obrazovnim aktivnostima u sklopu kolegija na preddiplomskom i diplomskom sveučilišnom studiju. Također, ciljevi Katedre obuhvaćaju otvaranje prostora za dijalog Fakulteta i studenata o relevantnim temama vezanim uz europsko poslovno okruženje, promociju istraživanja i razmjene mišljenja o EU-u te razvoj vještina potrebnih za poslovanje u međunarodnom okruženju (komunikacijske vještine, timski rad itd.). Ciljevi Katedre realizirat će se pripremljenim, provedbenim i završnim aktivnostima. Provedbene aktivnosti podrazumijevaju održavanje predavanja, seminara, radionica, studentske posjete ključnim monetarnim i političkim institucijama u Republici Hrvatskoj te znanstvene aktivnosti, koje će se realizirati objavom znanstvenih radova i knjiga te sveučilišnih udžbenika. Predavanja i seminari odvijaju se u sklopu sljedećih kolegija na preddiplomskom i diplomskom sveučilišnom studiju: Makrosustav EU-a, Ekonomija EU-a, Europsko poslovno okruženje i zajedničke EU politike, Poslovne politike EU-a i Unutarne tržište (na hrvatskom i engleskom jeziku), i politika međunarodne razmjene (na hrvatskom i engleskom jeziku), Regionalne ekonomske integracije i Europski fondovi. Najveće koristi od provedenih aktivnosti imat će studenti, koji će postati sposobni razumjeti različite aspekte europske integracije i povezanih politika te razviti nove vještine i kompetencije. Najvažniji cilj Katedre jest promovirati izvrsnost u području europskih studija, potaknuti diskusiju o ključnim suvremenim izazovima te s pomoću aktivnosti osigurati približavanje EU tema široj društvenoj i poslovnoj zajednici... Trajanje projekta: 2022. - 2025. godine. (E/RI)

EU: Dogovor o uredbi o kratkoročnom iznajmljivanju turističkog smještaja

● Pregovarači Vijeća EU-a i Europskog parlamenta postigli su privremeni politički dogovor o uredbi kojom se namjerava povećati transparentnost u području kratkoročnog iznajmljivanja smještaja, koje čini četvrtinu ukupnog turističkog smještaja u EU-u. Novim pravilima uvode se usklađeni zahtjevi za registraciju za iznajmljivače i nekretnine za kratkoročno iznajmljivanje, uključujući dodjeljuvanje dinastičnog registracijskog broja koji treba prikazati na internetskim stranicama nekretnina, a cilj je poboljšati prikupljanje i razmjenu podataka od iznajmljivača i internetskih platformi. Generirani podatci razmjenjivat će se među javnim upravama u EU-u i uvrstiti u statistiku o turizmu te će omogućiti upravama da se bore protiv nezakonitih ponuda. Time će se općenito pridonijeti održivim turističkom ekosustavu kojim se podupire digitalna tranzicija turizma. Prema uredbi, platforme će jednom mjesečno javnim tijelima morati dostavljati podatke o svojim aktivnostima. Male internetske platforme i internetske mikroplatforme za kratkoročno iznajmljivanje smještaja te će podatke dostavljati svaka tri mjeseca. Države članice stvorit će jedinstvene digitalne ulazne točke za nesmetano prikupljanje i razmjenu informacija. Te će točke biti interoperabilne i jamčiti zaštitu podataka. Nova uredba trebala bi riješiti i trenutna rascjepkanost načina na koje internetske platforme razmjenjuju podatke te pomoći u sprječavanju nezakonitih ponuda smještajnih jedinica. Dogovor je pozdravila Europska komisija. "Turizam je ključan za naše gospodarstvo, a kratkoročni najam važan je dio turističkog ekosustava, ali ne bi trebao ići na štetu lokalnih zajednica", rekao je Thierry Breton, povjerenik zadužen za jedinstveno tržište. (H/DJ)